

A fele sem igaz Vetélkedő

(Ez a feladatlap 2 változatban készült: ez a versenyzői példány, a másik a játékvezetői a helyes megoldásokkal.)

1. Melyik az a fém, amely szobahőmérsékleten is cseppfolyós?
  - a) Kálcium.
  - b) Kálium.
  - c) Higany.
2. Mi az oka annak, hogy nappal nem látjuk a csillagokat?
  - a) Az, hogy a Föld másik oldalán vannak, mint a Hold, ezért a Föld eltakarja őket.
  - b) Ha jól megnéznék, látnák őket.
  - c) A nap sokszorosan erős fénye teszi őket láthatatlanná.
3. Milyen magas egy átlagnövésű 4 éves gyerek?
  - a) 1 méter.
  - b) 80 cm.
  - c) 1 m 20 cm.
4. Melyik ország gyarmata volt majd 400 évig Kuba?
  - a) Spanyolország.
  - b) Anglia.
  - c) Franciaország.
5. Mi a különbség a gyémánt és a briliáns között?
  - a) Semmi.
  - b) A briliáns csiszolt gyémánt.
  - c) Az egyik szén, a másik fém.
6. Mi az ámbitus?
  - a) Régi magyar házak oszlopos, bolthajtásos tornáca.
  - b) Illatos fűszernövény.
  - c) Akaraterő.
7. 100 emberből hány „normális” a szó szoros értelmében?
  - a) 98.
  - b) 50.
  - c) 5.

8. Hogyan terjed az álomkór?
- Órán ezt jól láthatjuk: valaki ásít, utána mindenki álmos lesz.
  - Sehogy; ilyen fogalom csak a magyar nép hiedelemvilágában létezik.
  - A cecelegy csípésével.
9. Honnan ered az „életünket és vérünket” szállóige?
- A Tudományos Akadémia felépítésének gondolatára fejezték ki így egyetértésüket és segítőkészségüket a magyar nemesek.
  - A pozsonyi országgyűlésen hangzott el, Mária Teréziának ajánlották így fel segítségüket a magyar nemesek.
  - Rákóczi zászlajának felirata volt.
10. Milyen nemzetiségű volt Andersen, a nagy meseíró?
- Dán.
  - Svéd.
  - Norvég.
11. Ki mondta: „Leborulok a nemzet nagysága előtt...”?
- Kossuth.
  - Széchenyi.
  - Rákóczi.
12. Mi gyorsabb hosszú távon: a postagalamb vagy a vágató ló?
- A postagalamb.
  - A ló.
  - Egyforma sebességgel haladnak.
13. Hova küldhetünk üzenetet postagalambbal?
- Sehova, ilyen csak a mesében létezik.
  - Haza.
  - Bárhova.
14. Melyik város volt az Árpád-házi királyok koronázó városa?
- Esztergom.
  - Visegrád.
  - Székesfehérvár.
15. Mi a törökbúza?
- Nemesített búzafajta.
  - Virág.
  - Kukorica.
16. Hány métert tér el a pisai ferde torony a függőlegestől?

- a) 5 m.
  - b) 4 m.
  - c) 6 m.
17. Mire használták a burgonyát a 16. században?
- a) Dísznövény volt.
  - b) Táplálkozásra, köretként, mint mi.
  - c) Csemegeként fogyasztották.
18. Hány keresztnevet lehet egy embernek az anyakönyvébe bejegyeztetni?
- a) Ahányat akarunk.
  - b) Csak egyet.
  - c) Legfeljebb kettőt.
19. Mi a magyar jelentése a Szahara szónak?
- a) Homoksivatag.
  - b) Üresség, semmi.
  - c) Sivatag.
20. Hány liter bor fér el 1 m³ úrtartalmú hordóban?
- a) 100 liter.
  - b) 10 liter.
  - c) 1000 liter.
21. Hol halt meg Bem József?
- a) A temesvári csatában.
  - b) A törökországi Aleppóban.
  - c) Az aradi vértanúkkal egy időben őt is kivégezték.
22. Azonos fogalmak-e a mecset és a minaret?
- a) Igen.
  - b) Nem; a mecset török templom, a minaret imatorony.
  - c) Nem; a mecset imatorony, a minaret templom.
23. A bélnek melyik részét távolítják el vakbélműtétkor?
- a) A vakbelet.
  - b) A féregnyúlványt.
  - c) A vastagbélből vágják ki egy darabot.
24. Igaz-e, hogy a jegesmedve téli álma a leghosszabb?
- a) Nem, mert ahol ez az állat él, ott akkor van nyár, mikor nálunk tél; így tehát a jegesmedve nyári álmot alszik.
  - b) A jegesmedve nem alszik sem téli, sem nyári álmot.

- c) Igaz.
25. Melyik vár börtönébe zárták 1701-ben az elfogott II. Rákóczi Ferencet?
- Bécsújhely.
  - Buda.
  - Sárospatak.
26. Mi lett a várkapitány sorsa, miután segítette Rákóczi szökését?
- Nem tudódott ki, hogy ő segítette.
  - Felnégyelték, és a vár négy bástyájára kitűzték maradványait.
  - Kalandos úton neki is segítettek megszökni Lipót király börtönéből.
27. Melyik két európai országban nevezik kancellárnak a miniszterelnököt?
- Franciaországban, Dániában.
  - Ausztriában, Franciaországban.
  - Ausztriában, Németországban.
28. Milyen két nagy alkotórészből áll a levegő?
- Oxigénből és nitrogénből.
  - Oxigénből és hidrogénből.
  - Csak oxigénből.
29. Ki alapította az első magyar nyomdát?
- Széchenyi István.
  - Gutenberg János.
  - Hess András.
30. Mi volt a neve Kolumbusz vezérhajójának?
- Nina.
  - Santa Maria.
  - Pinta.
31. Létezik-e Olympia, az ókori sportversenyek színhelye?
- Igen; még mindig itt rendezik a jelentősebb görög sportversenyeket
  - Nem; az ókorban elpusztították a rómaiak
  - Igen; egy kis görög falu van a helyén
32. Hány embert képes szállítani egy Boeing utasszállító repülőgép?
- Több mint 500 embert.
  - 1000 embert is el tud vinni.
  - Több mint 300 fő utazhat rajta.
33. A hím vagy a nőstény szúnyog veszedelmesebb az emberre?

- a) Csak a nőstény, mert petéi érleléséhez vérre van szüksége.
  - b) Mindkettő, mert csak vérrel táplálkoznak.
  - c) Csak a hím szúnyogtól kell tartani.
34. Van-e szárnya a bolháknak?
- a) Igen; néha repülésre is használják.
  - b) Igen, de nem tudnak vele repülni.
  - c) Nincs.
35. Melyik a Budapesthez legközelebb eső főváros?
- a) Moszkva.
  - b) Prága.
  - c) Bécs; közelebb van, mint Debrecen.
36. Mit vágott ketté Nagy Sándor a kardjával?
- a) Egyik áruló katonáját ölte meg így.
  - b) A gordiuszi csomót.
  - c) Az ellenség hadvezérével végzett így.
37. Miért vezetett Nagy Lajos királyunk hadjáratot Nápoly ellen?
- a) Mert Nápolyi Johanna megölette férjét, aki „mellesleg” Lajos öccse volt, és ez vérbosszút kívánt.
  - b) Mert kiváló vitéze, Toldi Miklós felbízta erre; Toldi ugyanis birtokhoz akart jutni, de az országban már nem jutott számára, ezért a királyt területszerzésre kényszerítette.
  - c) Mert le akarta igázni egész Európát.
38. Mit jelent az arabok köszönése: „szálem alejkum”?
- a) Szeressétek egymást.
  - b) Béke veletek.
  - c) Légy üdvözölve.
39. Hányszor annyi lakosa van Kínának, mint Magyarországnak?
- a) Kb. 10-szer.
  - b) Kb. 100-szor.
  - c) Kb. 1000-szer.
40. Kb. mekkora távolságot tesz meg a csiga óránként?
- a) 5 m 40 cm.
  - b) 2 m.
  - c) 10-15 m.
41. Kb. hány liter vére van egy felnőtt embernek?

- a) 3-4 l.
- b) 9 l.
- c) 5-6 l.

42. Milyen állat a halfarkas?

- a) Hal, a legragadozóbb fajtából, mint a neve is mutatja.
- b) Madár, a Fehér-tó védett területének egyik faja.
- c) Emlősállat; a farkas mutáció révén kialakult változata.

43. Régi mondás: iszik, mint a gödény. De mi a gödény?

- a) Pelikán, ami nem is iszik sokat, csak a csőrével temérdek mennyiségű vizet vesz fel, amiből aztán kiszűri a halakat.
- b) A gödölye = kiskecske szóból származik; a kiskecske nagyon sok folyadékot fogyaszt, innen a hasonlat.
- c) A görény tájnyelvi változata.

44. Mi volt a neve a mai Isztambulnak a középkorban?

- a) Isztambul.
- b) Bizánc.
- c) Konstantinápoly.

45. Minek nevezte Kossuth Széchenyit?

- a) A haza bölcsének.
- b) A harmadik honalapítónak.
- c) A legnagyobb magyarnak.

46. Mi a cowboy magyar megfelelője?

- a) Kondás, disznópásztor.
- b) Juhász.
- c) Gulyás, marhapásztor.

47. Kb. mennyi lakosa volt Magyarországnak 1700 körül?

- a) 2 millió.
- b) 14 millió.
- c) 10 millió.

48. Milyen nemzetiségű volt Xerxész?

- a) Pun.
- b) Római.
- c) Perzsa.

49. Van-e banán Kínában?

- a) Ma már nincs, de a múlt században még termeltek.

- b) Igen.
- c) Soha nem is volt.

50. Melyik az a magyar város, ahol Petőfi és Arany is színészkedett?

- a) Szeged.
- b) Debrecen.
- c) Pápa.

51. Hány cm van 1 km-ben?
a) Egymillió.
b) Százezer.
c) Tízezer.
52. Mátyás király építtette-e a Mátyás-templomot?
a) Nem; az Árpád-házi királyok, Mátyás csak átépíttette.
b) Természetesen.
c) Mátyásnak semmi köze nem volt a templomhoz, nem is látta.
53. Milyen tömegű egy felnőtt ember mája?
a) $\frac{1}{2}$ kg.
b) $1\frac{1}{2}$ kg.
c) Csak néhány dkg.
54. Madár-e a pingvin?
a) Nem, mert nem tud repülni.
b) Igen, de nem tud repülni.
c) Nem, mert a madarak nem szeretik a vizet.
55. Melyik mai ország területén volt Babilon, az egykori Bábel?
a) Irakban, de már csak a romjai vannak meg.
b) Iránban, de már csak a romjai vannak meg.
c) Egyiptomban, de már csak a romjai vannak meg.
56. Élt-e Münchhausen báró, a lódítások és hazugságok csodálatos hőse?
a) Nem, csak Bürger találta ki.
b) Nem; népmesei alak.
c) Igen; a 18. században; német katonatiszt volt, aki rendkívüli beszédképességgel, anekdotázó kedvvel rendelkezett.
57. Milyen eredetűek „arab” számjegyeink?
a) Latinok, mint a betűink.
b) Természetesen arab eredetűek.
c) Indiai eredetűek.
58. „Majd én móresre tanítlak téged!” – hangzik el sokszor a felnőttek szájából. De mi a móres?
a) A „deres”= kánpad egyik tájnyelvi változata; a mondás azt jelenti, deresre húzatlak.
b) Nincs semmi értelme a szónak, a szólásban jelent csak fenyegetést.
c) Tisztesség, becsület, erkölcs, illem – a latin szó jelentése.

59. Mekkora tömegű egy felnőtt férfi szíve?
- 1 kg.
  - 30 dkg.
  - ½ kg.
60. Kb. hány ember és hány évig építette az egyiptomi Kheopsz-piramist?
- 10 ezer ember 15 évig.
  - 100 ezer ember 20 évig.
  - 400 ezer ember 10 évig.
61. Milyen napra esett 1848. márc. 15-e?
- Vasárnapra.
  - Szombatra.
  - Szerdára.
62. Ismerte-e Mátyás király a burgonyát?
- Igen, de még nem ette meg, mert akkor csak dísznövényként termesztették.
  - Igen, de csak csemegeként fogyasztotta, étkezések után.
  - Nem, mert akkor még nem hozták be Európába ezt a növényt.
63. Mibe törölték az urak étkezés után a kezüket Mátyás korában?
- Az asztalnál lebzselő kutyák szőrébe.
  - Mivel papírszalvéta még nem volt, vászonszalvétába törölték.
  - A ruhájukba vagy az asztalterítőbe.
64. Hány Péter nevű uralkodója volt Magyarországnak?
- Egy, de az kétszer uralkodott.
  - Kettő.
  - Egy sem.
65. Miért nem játszották végig 1848. márc. 15-én a Nemzeti Színházban a Bánk bánt, amit az ünnepi alkalom tiszteletére tűztek műsorra?
- Mert az osztrákok fegyveres erővel betörték a színházba, és szétkergették az ünneplő tömeget.
  - Mert megérkezett a börtönből Táncsics, és az előadás örömmünepbe csapott át.
  - Mert ekkorra még nem volt készen az egész dráma.
66. Teljesíthető volt-e annak a perzsának a kérése, aki a sakkjáték feltalálásáért azt kérte, hogy annyi búzaszemet adományozzon neki a király, amennyit a sakktáblára lehet helyezni úgy, hogy az első kockára egy szemet tesz, aztán mindig duplázza?

- a) Igen, de annyi búzát kapott, hogy ő lett a leggazdagabb ember, még a királynál is gazdagabb.
- b) Nem, mert így több mint 18 billió szem búzát kellett volna adni, annyi pedig a világon nem terem.
- c) Igen, ez a kérés nem is volt túl nagy.

67. Kb. Hány téglá van az Országházba beépítve?
- Kb. 100 ezer, és még valamennyi faragott kő is.
  - Egymillió.
  - Kb. 40 millió, és még 30 ezer köbméter faragott kő is.
68. Milyen élőlény a bölömbika?
- Emlősállat.
  - Madár.
  - Gyomnövény.
69. Mi az articsóka?
- Madár, a szántóföldek egyik rettegett kártevője.
  - Konyhakerti növény.
  - Erdei emlős.
70. Testsúlyának hányszorosát képes felemelni a hangya?
- Tízszeresét.
  - Százszorosát.
  - Ötvenszeresét.
71. Hátra van még a feketeleves”, mondjuk, de mi az a feketeleves?
- A feketekávé neveztek így a középkorban a magyarok.
  - Állati vérből készült savanyított leves, nagyon rossz íze volt, de a főúri lakomák után ezt szolgálták fel, hogy megelőzzék a gyomorrontást.
  - Ilyen csak a mesékben van.
72. Miben különbözik a kolibri az összes többi madárfajtól?
- Csak a kolibri képes arra, hogy megtanuljon egy dallamot.
  - Csak ő képes egy helyben lebegni és visszafelé szállni.
  - A testéhez képest neki van a leghosszabb szárnya.
73. Miért állt Ferenc József ágyának minden lába vizesedényben?
- Az uralkodót bosszantotta a szű percegése, így védekezett a fa kiszáradása ellen.
  - A palotába befurakodott poloskák ellen védekezett így.
  - Mert hitük szerint az uralkodó így védve van minden államellenes cselekedettől.
74. Létezik-e a mesékből ismert Óperencia?
- Az „operanca” francia szó, azt jelenti: nagy alkotás. A franciás műveltségüket fitogtatók honosították meg nyelvünkben, a köznyelv pedig magyarosította.

- b) A Grimm testvérek meséi nyomán vált híressé, ők a germán hősmondákból vették át.
  - c) Ausztriában folyik az Enns folyó. Eddig jutottak el a kalandozó magyarok. Ami azon túl van, az az „ob der Enns”, vagyis az Enns fölött. Ezt a köznyelv Óperenciára magyarosította.
75. Mi az eredeti oka annak, hogy ásításkor a szánk elé kell tenni a kezünket?
- a) Nehogy valami apró élőlény a szánkba repüljön, és lenyeljük.
  - b) Mert régen úgy hitték, hogy a rossz szellemek a nyitott szájon át jutnak be az ásítással az emberi testbe.
  - c) Hogy még véletlenül se fertőzzük meg embertársainkat.
76. Milyen a szöghaj?
- a) Rövid, tüske haj.
  - b) Szép, egyenes, hosszú szálú haj.
  - c) Gesztenyebarna, olyan színű, mint Szent László királyunk kedvenc harci ménjének szőre; ez a ló egyébként a Szög névre hallgatott.
77. Kitől ered a mondás, hogy „a pénznek nincs szaga”?
- a) Vespasianus császártól, aki adót vetett ki az árnyékszékekre (vécékre), és az ebből befolyt pénzre mondta, amikor bírálták rendeletét.
  - b) Júdástól, amikor megkapta az árulásáért a pénzt.
  - c) Marxtól, ő azt írja: „Minthogy az áru pénzzé váltában eltűnik, a pénzen nem látható, hogyan került birtokosa kezébe. Nincs szaga.”
78. Milyen családi viszony fűzte Árpád fejedelmünket Géza fejedelmünkhöz?
- a) Árpád fia volt Géza.
  - b) Árpád volt Géza dédapja.
  - c) Géza unokája volt Árpád.
79. Hogyan lehet, hogy a kis sün születésekor nem sérti fel anyukája bőrét?
- a) Mert még nincsenek tüskéi, csak később nőnek ki.
  - b) Anyja méhében fordítva gömbölyödik: befelé állnak a tüskéi.
  - c) A sün burokban születik.
80. Mit jelent a Lucifer név?
- a) Fényhordozó, fényhordó. A lux = fény szótól ismerhető fel benne, amely intelligenciájára, hatalmas tudására utal.
  - b) Csillogó vas. A ferrum = vas szóból, amely a keménységét, állhatatosságát, hajthatatlanságát jelzi.
  - c) Ördögös, ravasz, gonosztevő.
81. Mit jelent az „eb ura fakó” szólásunk?

- a) A fakó szó is kutyát jelentett valaha. Tehát a szólás értelme: kutyának parancsoljon a kutya, azaz az osztrák császár parancsolgasson az osztrákoknak, ne pedig a magyaroknak.
- b) A fakó lovat jelentett, tehát a kutyának parancsoljon a ló, de a magyarnak csak a magyar.
- c) A fakó színtelent, színehagyottat jelent, így a szólás a következőképp értelmezhető: az osztrákok uralkodása már unalmas a magyarok számára, ezért jobb lesz, ha minden nemzet a saját soraiból választ magának uralkodót.

82. Kit neveztek eredetileg ágrólszakadtnak?

- a) Az erdőkerülőket, akiknek a ruháját a faágak gyakran ronggyá szaggatták. Egyébként sem voltak gazdag emberek, így a szó jelentése lassan átment a nagyon szegények megnevezésére.
- b) Az ág régen akasztófát is jelentett, mert gyakran akasztották a köztörvényes bűnözőket út menti fákra. Aki onnan megmenekült, mert letörött az ág, az volt az ágrólszakadt.
- c) Régen a fonnyadt körtéhez hasonlították az elhagyott embereket. Ők sem kellett senkinek, ugyanúgy, mint a fáról lepottyant, ágról szakadt körte. Tehát a szó jelentése: felesleges, senkinek sem kellő.

83. Mi a güzü?

- a) A török háremek tisztaság gondnok. Ezt a tisztséget csak nő tölthette be. Ha a főrangú háremtulajdonos a fürdőt piszkosnak tartotta, a güzüt eladhatták rabszolgának. Ezért kellett nagyon dolgoznia szegénynek.
- b) Rágcsáló, az egér rokona.
- c) Kistestű madár. Amikor költ, kidüllednek a szemei, úgy látszik, mintha erőlködne. Ettől güzü a güzü.

84. Mi járt azért, ha valaki Mátyás idejében elfogott egy hölgyet, és azt eladta idegen kereskedőnek?

- a) Ha bizonyítani tudta, hogy a hölgy boszorkány, akkor busás jutalmat kapott.
- b) Pénz járt érte, mert a hölgy szavunk eredetileg hermelint jelentett.
- c) Halálbüntetés.

85. Miért fáradunk el jobban állás közben, mint járás közben?

- a) Mert járás közben kondícióban tartjuk az izmainkat, míg állás közben megmerevednek, és a képződő tejsav fáradtságérzetet kelt.
- b) Mert állás közben mintegy 300 izmunk dolgozik, jóval több, mint járás közben.
- c) Mert állás közben jobban unatkozunk, mint amikor valami céllal megyünk valahova.

86. Honnan lehet megtudni, hogy egy csiga fiú-e vagy lány?

- a) A fiúcsigának hosszabb és erősebb szarva van.
- b) A fiúcsiga félénk és zárkózott. Mindig a lány az, aki udvarol. Tehát amelyik csiga „teszi magát” a másik előtt, az a lány.
- c) Semmi különös gondot nem jelent ennek megállapítása, ugyanis a csiga egy személyben fiú is és lány is; hímnős.

87. Mi a macskajaj?

- a) Macskák verekedése utáni fájdalmas állapot.
- b) Csak a macskákat érintő, de ragályos betegség.
- c) Másnaposság – embereknél.